

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพากับความเป็นผู้ประกอบการสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภัทราพร แสงทวี อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ และเกษตรชัย และหิม
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

*Corresponding author: toey242pat@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะและบทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อันเนื่องมาจากความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยระยะแรกใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน ตอบแบบสอบถามเดลฟายจำนวน 3 รอบ จนกระทั่งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน และระยะที่สองใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาควิชาการ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเขียนรายงานผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย การจัดการด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้ตาม และสมรรถนะองค์กร โดยการจัดการที่ดีจะนำไปสู่การมีคุณลักษณะที่ดีในการเป็นผู้ประกอบการสังคมที่มุ่งพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความอยู่ดีของชาวบ้านให้ดีขึ้น นอกจากนี้ บทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพายังก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชนและสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนต่อไปในอนาคตได้ รวมถึงสามารถยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นด้วย

คำสำคัญ : 1. สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา 2. ความเป็นผู้ประกอบการสังคม 3. การพัฒนาที่ยั่งยืน

**Ban Wang Pha community financial institution and social entrepreneurship
for sustainable development of Thung Tam Sao community,
Hat Yai district, Songkhla province**

Pattaraporn Saengtawee*, Utai Parinyasutinun and Kasetchai Laeheem

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University,

Songkhla 90110, Thailand

**Corresponding author: toey242pat@hotmail.com*

Abstract

This research aims to study the characteristics and roles of social entrepreneurs of Ban Wang Pha community financial institution and its relatively importance to the sustainable development of Thung Tam Sao community, Hat Yai district, Songkhla province. This is qualitative research, using the Delphi techniques, in-depth interviews and non-participant observation. In the first phase of our project, 15 experts filled in Delphi questionnaires again and again until a consensus was reached. In the second phase, in-depth interviews and non-participant observation were used. The 30 informants of this study consist of government agencies, academic departments, local administrative organizations, and members of Ban Wang Pha community financial institution. After the second phase, the data were analyzed together with paper and related literature. The finding is that the Ban Wang Pha community financial institution had systematic management which consists of the management of visionary leadership, follower and organizational competencies. This good management leads to the organization being a qualified social entrepreneur who focuses on community development in terms of economic, social and environmental conditions. This will lead to sustainable development of the community in the future and better living conditions of the villagers.

Keywords: 1. Ban Wang Pha community financial institution 2. Social entrepreneurship
3. Sustainable development

บทนำ

ปัจจุบันทิศทางเศรษฐกิจของไทยประสบปัญหาการชะลอตัวขึ้น อันเนื่องจากผลกระทบต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจอย่างเช่นปัญหาด้านโรคไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบทำให้การส่งออกของไทยลดลง เกิดปัญหาด้านอัตราเงินเฟ้อ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำและการกระจายรายได้ของภาคครัวเรือน ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่ผูกโยงกัน ซึ่งการแก้ไขปัญหาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของไทย (Bank of Thailand, 2020) ซึ่งมีแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจด้วยการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 9 - 11 โดยการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 เพื่อนำประเทศไปสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016)

ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการนำเป้าหมายที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้นมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ ซึ่งจะครอบคลุมประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล อันเป็นสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่ทำลายแหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความสำคัญมากขึ้นต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะต้องร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Anuchitworawong, 2017: 22)

นอกจากนี้ ในพื้นที่ของชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ถือเป็นชุมชนหนึ่งในเขตภาคใต้ของ

ประเทศไทย ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน โดยสถานที่ตั้งของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา อยู่หมู่ 9 บ้านวังพาก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2553 เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับการพัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความเข้มแข็งให้เป็นสถาบันการเงินชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารออมสิน ซึ่งได้มอบเงินกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองภายใต้มาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับหมู่บ้าน หมู่บ้านละไม่เกิน 1 ล้านบาท ให้แก่สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ซึ่งถือเป็นเป็นกองทุนนาร่องแห่งแรกของภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เงินสามารถส่งตรงถึงมือประชาชนฐานรากได้อย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เสริมสร้างความสุขในครัวเรือนที่สำคัญ ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินทุนในระบบเศรษฐกิจฐานราก ทั้งนี้ ชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินขนาดใหญ่ได้ เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งชาวบ้านจะกู้เงินได้จะต้องอาศัยกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน ที่จะใช้วิธีการให้บุคคลค้ำประกันเงินกู้ จึงทำให้ชาวบ้านมีวินัยในการออมและชำระเงินกู้ไปโดยปริยาย ส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาสามารถดำเนินกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Parinyasutinun, 2018: 182) และถือเป็นส่วนหนึ่งของการนำชุมชนทุ่งตำเสาไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เนื่องจากชาวบ้านมีการใช้บริการทางด้านการฝากเงิน ถอนเงิน และกู้เงินเพื่อนำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินภายในชุมชนขึ้น

โดยนัยนี้ สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาจึงถือเป็นผู้ประกอบการสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง โดยผู้ประกอบการสังคมถือเป็นการประกอบกิจการเพื่อสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นองค์กรหรือเครือข่ายที่มีเป้าหมายขององค์กรในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน (Juyjingam, 2014: 128-129) เช่นเดียวกับสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ที่มีฐานะเป็นผู้ประกอบการสังคมที่เป็นการให้บริการด้านธุรกรรมทางการเงินแก่ชาวบ้านในชุมชน เพื่อจะนำชุมชนไปสู่การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์อันจักนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทุ่งตำเสาต่อไปในอนาคต อันเกิดจากความพยายามของสถาบันการเงิน

ชุมชนบ้านวังพามีการดำเนินการในฐานะผู้ประกอบการสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและบทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพำ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อันเนื่องมาจากความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพำ

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและขอเสนอเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ อันได้แก่ 1. ความรู้ด้วยความเป็นผู้ประกอบการสังคม และ 2. ความเข้าใจต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รายละเอียดมีดังนี้

ความรู้ด้วยความเป็นผู้ประกอบการสังคม

ผู้ประกอบการสังคม (social entrepreneur) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มุ่งหวังเพียงการสร้างกำไรมากที่สุดด้วยวิธีการทางธุรกิจ แต่เป็นผู้ประกอบการที่ให้ความสนใจในเป้าหมายทางสังคมไม่น้อยไปกว่าประโยชน์ส่วนตน รวมถึงมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่มุ่งสร้างผลตอบแทนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม (Decharin, 2017) และ Jariyavidyanont (2010: 47) ยังให้ความหมายของผู้ประกอบการสังคมที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เป็นบุคคลที่นำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาทางสังคม ด้วยวิธีการที่มีความมุ่งมั่น และมีการนำเสนอแนวคิดใหม่ เพื่อทำให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น อีกทั้งเล็งเห็นถึงความสำคัญที่ว่า การแก้ไขปัญหาทางสังคม ไม่เพียงแต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐหรือภาคธุรกิจเท่านั้นที่สามารถแก้ไขได้ แต่ผู้ประกอบการสังคมก็เป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้เช่นกัน

นอกจากนี้ Macke, Sarate, Domeneghini, & Silva (2018: 677) กล่าวว่า ผู้ประกอบการสังคม ถือเป็นบุคคลที่มีพันธกิจทางสังคม สามารถผสมผสานแนวปฏิบัติและความรู้ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างยั่งยืน และสามารถนำมาซึ่งนวัตกรรมทางสังคมผ่านการพัฒนาวิธีแก้ปัญหาที่มีมา ยาวนาน และการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพำในฐานะบทบาทของการเป็นผู้ประกอบการสังคมที่มีการนำความรู้

ต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการและสร้างให้เกิดความร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน จนนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ขณะที่ Siriwongwattanachai (2013: 65) ได้ให้ความหมายของการเป็นผู้ประกอบการสังคมของร้านโกลเด้นเพลซ ตามทัศนคติของผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ซึ่งสามารถนำเสนอได้ 3 ความหมาย คือ 1. การเป็นองค์กรต้นแบบการค้าปลีกเพื่อสังคม 2. การนำกำไรส่วนหนึ่งกลับคืนสู่สังคม และ 3. การดำเนินธุรกิจเพื่อให้เกิดรายได้ อย่างพอเพียงและใส่ใจต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

ในขณะที่ Juyjingam (2014: 126) ได้นำเสนอการจัดการความรู้ไว้ว่า เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ปัจจุบันได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการทางสังคม โดยมุ่งหมายที่จะจัดเก็บองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ และศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของผู้ประกอบการทางสังคม การลงมือทดลองถูกเพื่อนำมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้กิจการเพื่อสังคมมีการพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการทำงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพำที่มีการสร้างเครือข่าย เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินงานไปเป็นอย่างต่อเนื่องมากขึ้น รวมถึง Kiblera, Salmivaarab, Stenholm, & Terjesend (2018: 944) ได้กล่าวถึงผู้ประกอบการเพื่อสังคมว่าเป็นกิจการที่เริ่มดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม และกิจการเหล่านี้มีศักยภาพที่ดำเนินการแก้ปัญหาสังคมได้ดีกว่าผู้ให้บริการทางสังคมประเภทอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีกิจการเพื่อสังคมที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการสังคม ถือเป็นวิธีแก้ปัญหาสังคมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเกิดเหตุการณ์แบบเสรีนิยมหรือสังคมนิยมเข้าครอบงำตลาดของรัฐนั้น ๆ

Pinyochatchinda (2018: 668) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการทางสังคมของผู้ประกอบการในเขตประกอบการสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดอยุธยา ได้กล่าวว่า ผู้ประกอบการสังคมเป็นการประกอบการที่มุ่งหวังกำไร แต่กำไรที่เกิดขึ้นจะถูกส่งคืนให้กับสังคมในรูปแบบกิจกรรมเพื่อสังคมหรือต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการจ้างงาน การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มโอกาส และการรักษา โดยยึดผลประโยชน์ของสังคมเป็นพันธกิจหลักขององค์กร จนนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการสังคม ถือเป็นบุคคลที่มีการดำเนินธุรกิจที่ไม่ได้หวังเพียงผลกำไรให้แก่ตนเองหรือองค์กร แต่เป็นการดำเนินธุรกิจที่สามารถตอบแทนประโยชน์กลับคืนสู่สังคมได้ และเป็นบุคคลที่มีความคิดในการที่จะ

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม

ความเข้าใจต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดและดำเนินการขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2543 - 2558 โดยได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่อาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องกัน อันประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ และสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน (Puangkeaw, 2017: 2-3) โดยที่ Anuchitworawong

(2017: 13-25) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 รวมถึงมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ งานของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 9 ที่มีส่วนหนึ่งในการกล่าวถึงการเข้าถึงบริการทางการเงิน และเป้าหมายที่ 11 ที่กล่าวว่ามีการสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย รวมถึงสามารถยกระดับชุมชนแออัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืนได้ ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถแสดงความสอดคล้องของทั้งสองเป้าหมายที่นำไปเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเป้าหมายที่ 9 และเป้าหมายที่ 11

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก	
	เป้าหมายที่ 9	เป้าหมายที่ 11
1. การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์*		
2. การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม*		
3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน*	✓	✓
4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*		
5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ*		
6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย*		
7. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์*	✓	✓
8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม*	✓	
9. การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ*		✓
10. ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา*		

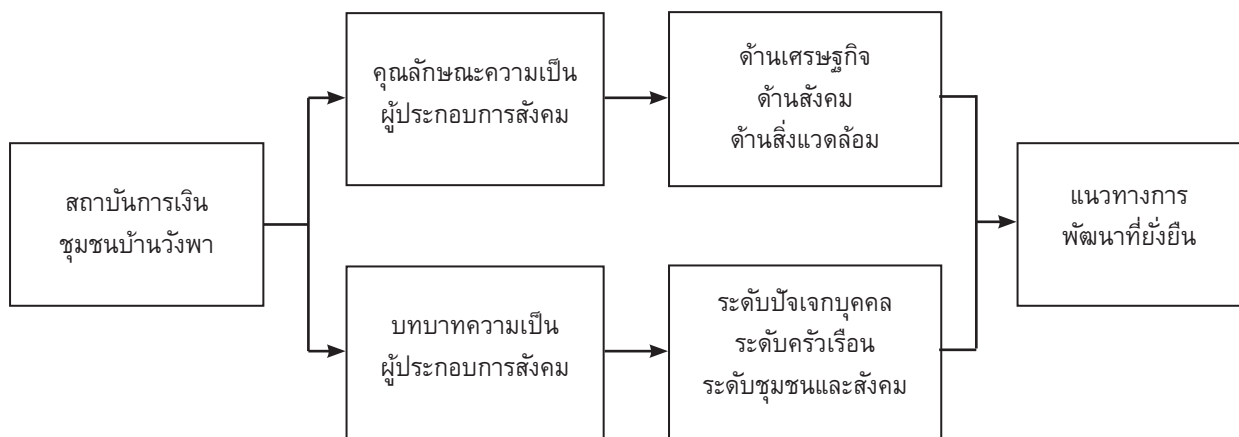
หมายเหตุ : * หมายถึง ถูกบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

สรุปได้ว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความสอดคล้องกับงานของผู้วิจัย ได้แก่ เป้าหมายที่ 9 และเป้าหมายที่ 11 โดยทั้งสองเป้าหมายนั้นอยู่ในด้านเศรษฐกิจของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยที่ทั้งสองเป้าหมายมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในเรื่องการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ในขณะที่เป้าหมายที่ 9 สอดคล้องกับเรื่องการพัฒนาวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม และเป้าหมายที่ 11 เกี่ยวกับการพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จนนำมาสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะแรก ใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลแนวคิดจากปรากฏการณ์จริงหรือแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไว้ ประกอบด้วย 1. ต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องหรือผูกพันกับสถาบันการเงิน หรือสมาชิกของสถาบันการเงิน 2. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการสังคมในภาพรวม โดยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคุณลักษณะและบทบาทของความเป็นผู้ประกอบการสังคม รวมถึงแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทุ่งตำเสา และ 3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับบริบทของชุมชนทุ่งตำเสาและความเป็นอยู่ของสมาชิกหรือชาวบ้านในชุมชนทุ่งตำเสา ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติที่คล้ายคลึง โดยเป็นคุณสมบัติที่ได้จากการกำหนดกฎเกณฑ์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จึงสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียง 10 - 15 คน เพื่อให้ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลมีเพียง 0.04 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเดลฟายจำนวน 3 รอบ จนกระทั่งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน คือเมื่อวิเคราะห์ค่าพิสัย

ควอไทล์ พบว่า มีค่าไม่เกิน 1.5 โดยรอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด รอบที่สองเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และรอบที่สาม เป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อยืนยันข้อมูลเดิม โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละข้อ รวมถึงให้เหตุผลว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย จากนั้นนำคำตอบแต่ละข้อจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยการหาค่ามัธยฐาน (median) และการพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลด้วยค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) ซึ่งเป็นการคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 และควอไทล์ที่ 1 เพื่อหาความสอดคล้องกัน และระยะที่ 2 ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านบทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคม และแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของการเป็นผู้ประกอบการสังคม โดยระยะนี้มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของธนาคารออมสิน กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาควิชาการ จำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ กลุ่มที่ 3 หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวน 3 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีเมืองทุ่งตำเสา ปลัดเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา และเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา และกลุ่มที่ 4 สมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา จำนวน 22 คน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เจ้าหน้าที่ และสมาชิกที่เป็นชาวบ้านในชุมชนทุ่งตำเสา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน ได้มาจากการสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลครบถ้วน และข้อมูลมีความอึดตัว โดยมีลักษณะเกณฑ์การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้ 1. เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ชุมชนทุ่งตำเสาและการดำเนินงานของสถาบันการเงิน 2. ต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและความผูกพันกับสถาบันการเงินหรือเป็นสมาชิกของสถาบันการเงิน และ 3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับสถาบันการเงิน ความเป็นผู้ประกอบการสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร การถอดบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง โดยผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยไดมานั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเขียนรายงานการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอข้อค้นพบ อันได้แก่ 1. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา 2. บทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และ 3. แนวทางการพัฒนาชุมชนทุ่งตำเสาอย่างยั่งยืน อันเนื่องมาจากความเป็นผู้ประกอบการสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ถือเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่มีระบบของการบริหารจัดการองค์กรที่ดีมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้นำ ด้านสมาชิก หรือด้านกระบวนการทำงานต่าง ๆ ขององค์กร จนทำให้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาได้รับรางวัลมากมาย อันได้แก่ รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทสถาบันการเงินชุมชนในงานประชุมวิชาการนานาชาติครั้งที่ 1 รางวัลชนะเลิศ ภาคใต้ที่ได้รับ คือ รางวัลการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนดีเด่น เป็นต้น โดยที่ความสำเร็จของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาที่เกิดจากการ

จัดการที่ดินนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. **ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์** นายถนอม แยมสุวรรณ ซึ่งเป็นประธาน ถือเป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นบุคคลที่มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการทำงาน เป็นผู้ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสมาชิกได้เป็นอย่างดี เช่น หากเดือดร้อนด้านการเงินที่จะต้องคืนให้แก่ทางสถาบัน ประธานสามารถช่วยได้ด้วยการหาอาชีพเสริมให้แก่สมาชิก โดยการนำพื้นที่ภายในชุมชนมาใช้ในการปลูกข้าวโพด พักทอง ฯลฯ และนำรายได้จากส่วนนั้นมาจัดสรรเป็นสองส่วน คือ ให้แก่สมาชิกและนำไปใช้เงินกู้คืนให้แก่สถาบัน 2. **ด้านภาวะผู้ตาม** เจ้าหน้าที่และสมาชิกเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง คอยสนับสนุนช่วยเหลือประธานในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้ และ 3. **ด้านสมรรถนะองค์กร** การทำงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพามีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานไว้ เพื่อให้ทุกคนสามารถทำงานได้ตามแนวทางเดียวกัน และมีการทำงานที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพากับหน่วยงานภายนอก เช่น ธนาคารออมสินสาขาหาดใหญ่ในจังหวัดสงขลา ที่เข้ามาให้การดูแลช่วยเหลือเปรียบเสมือนเป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างราบรื่นมากขึ้น นอกจากนี้ สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพายังมีสวัสดิการที่ดีให้แก่สมาชิกทุกคนตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต รวมทั้งการทำงานจะเป็นไปด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

ทั้งนี้ เมื่อสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ที่สามารถบริหารจัดการระบบของการทำงานในองค์กรได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาสถาบันให้สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้เป็นเวลายาวนานเกือบ 20 ปี ตั้งแต่การเป็นกองทุนหมู่บ้าน จึงส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาเกิดเป้าหมาย คือการพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้านและชุมชนทุ่งตำเสาให้มีความก้าวหน้าไปในทางที่ดีขึ้นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งจะดำเนินการในฐานะของความเป็นผู้ประกอบการสังคม กล่าวคือ ถึงแม้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาจะเป็นองค์กรการเงินของชุมชน แต่ก็ไม่ได้มุ่งหวังเพียงด้านการเงินให้กลับคืนสู่องค์กรตนเองอย่างคุ้มค่าเท่านั้น แต่ยังเป็นองค์กรที่มีจุดมุ่งหมายของความเป็นผู้ประกอบการสังคม โดยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ก้าวหน้าขึ้น

รวมทั้งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นด้วย โดยสามารถแบ่งคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาก็ได้เป็น 3 ประการ กล่าวคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชน สำหรับการพัฒนาด้านอาชีพ ให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นของชาวบ้าน รวมถึงเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของชาวบ้านเพื่อลดปัญหาการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากให้ดียิ่งขึ้น

2. ด้านสังคม เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากในอดีตมีชาวบ้านบางส่วนที่ได้รับความเดือดร้อนทางการเงิน จนต้องไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ และเมื่อไม่มีเงินจ่ายคืนก็ต้องย่ำแย่เพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินตนเอง จนต่อมา สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ได้ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านที่มีความเดือดร้อนเรื่องเงิน โดยสามารถกู้เงินของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาแทนได้ อีกทั้งทางสถาบันจะมีการปันผลตอบแทนให้แก่สมาชิกในทุก ๆ ปี ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเกิดความรักใคร่สามัคคีกันมากขึ้นจากการทำงานร่วมกันในฐานะสมาชิก เนื่องด้วยทางสถาบันจะมีการจัดกิจกรรมให้แก่ชุมชนทั้งการแจกทุนการศึกษา แจกรางวัลให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน รวมถึงมีการนำเงินบางส่วน

ไปร่วมกันทำบุญภายในวัดด้วย

3. ด้านสิ่งแวดล้อม สถาบันมีส่วนช่วยในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนทุ่งตำเสา โดยจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำ การปลูกป่าที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น นักเรียนและบุคลากรจากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา และศิษย์เก่าของโรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์ เป็นต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่าสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาก็ว่ามีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการสังคม อันเนื่องมาจากการมีเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นด้วย อีกทั้งการดำเนินการของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพามีความมุ่งมั่นที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยอยู่ภายใต้การให้ผลประโยชน์ส่วนหนึ่งสามารถตอบแทนกลับคืนสู่ชุมชนและชาวบ้านได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญผนวกกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากข้อคำถามที่ค้นพบในงานวิจัยทั้งหมด 85 ข้อ แต่ผู้วิจัยขอนำเสนอทั้งหมด 15 ข้อ ในด้านความเป็นผู้ประกอบการสังคมที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด และในระดับมาก มีการวิเคราะห์เป็นค่ามัธยฐาน (Md) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ซึ่งพบว่าความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา มีผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา

ข้อคำถาม	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัย อินเตอร์ ควอไทล์	ระดับความคิดเห็น
1. ร่วมกันคิดริเริ่มนโยบายในการแก้ไขปัญหาในชุมชน	4	1	มาก
2. ร่วมกันดำเนินงานตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้	5	1	มากที่สุด
5. มีเป้าหมายเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีการออมเงินไว้เป็นทุนในการต่อยอดอาชีพ	5	1	มากที่สุด
6. ช่วยพัฒนาและเพิ่มอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านเพิ่มขึ้น	4	1	มาก
7. ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ชาวบ้านเรื่องการทำธุรกรรมทางการเงิน	5	0	มากที่สุด
8. มีบทบาทในการช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4	1	มาก
13. มีการให้ความช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน	5	0	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัย อินเตอร์ ควอไทล์	ระดับความ คิดเห็น
14. ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านเกิดความรักใคร่สามัคคี มีการทำงานร่วมกัน	5	1	มากที่สุด
16. เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ภายในชุมชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4	1	มาก
18. มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน	5	1	มากที่สุด
20. มีความมุ่งมั่นและยืนหยัดในการแก้ไขปัญหาในชุมชน	4	1	มาก
24. การดำเนินงานทำให้ชาวบ้านมีวินัยในตนเองมากขึ้น	4	1	มาก
33. การดำเนินงานเน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของเงิน	4	1	มาก
37. การดำเนินงานมีการวางแผนเพื่อรองรับผลกระทบที่เข้ามาส่งผลเสียต่อการทำงานขององค์กรเสมอ	4	1	มาก
40. การดำเนินงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นชุมชนที่ก้าวหน้ามากขึ้น รวมทั้งมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	5	1	มากที่สุด

ความเป็นผู้ประกอบการสังคม พบว่า ค่ามัธยฐานจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด (มัธยฐานเท่ากับ 5) ได้แก่ 2. ร่วมกันดำเนินงานตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้ 5. มีเป้าหมายเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีการออมเงินไว้เป็นทุนในการต่อยอดอาชีพ 7. ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ชาวบ้านเรื่องการทำธุรกรรมทางการเงิน 13. มีการให้ความช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน 14. ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านเกิดความรักใคร่สามัคคี มีการทำงานร่วมกัน 18. มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน 40. การดำเนินงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นชุมชนที่ก้าวหน้ามากขึ้น รวมทั้งมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเห็นด้วยในระดับมาก (มัธยฐานเท่ากับ 4) ได้แก่ 1. ร่วมกันคิดริเริ่มนโยบายในการแก้ไขปัญหาในชุมชน 6. ช่วยพัฒนาและเพิ่มอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านเพิ่มขึ้น 8. มีบทบาทในการช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 16. เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ภายในชุมชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 20. มีความมุ่งมั่นและยืนหยัดในการแก้ไขปัญหาในชุมชน 24. การดำเนินงานทำให้ชาวบ้าน

มีวินัยในตนเองมากขึ้น 33. การดำเนินงานเน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่าผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของเงิน 37. การดำเนินงานมีการวางแผนเพื่อรองรับผลกระทบที่ส่งผลเสียต่อการทำงานขององค์กรเสมอ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยอินเตอร์ควอไทล์ไม่เกิน 1.5) โดยเรียงจากน้อยไปหามาก ได้แก่ 7. ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ชาวบ้านเรื่องการทำธุรกรรมทางการเงิน 13. มีการให้ความช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน 1. ร่วมกันคิดริเริ่มนโยบายในการแก้ไขปัญหาในชุมชน 2. ร่วมกันดำเนินงานตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้ 5. มีเป้าหมายเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนมีการออมเงินไว้เป็นทุนในการต่อยอดอาชีพ 6. ช่วยพัฒนาและเพิ่มอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านเพิ่มขึ้น 8. มีบทบาทในการช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 14. ช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านเกิดความรักใคร่สามัคคี มีการทำงานร่วมกัน 16. เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ภายในชุมชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 18. มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ไปพร้อมกัน 20. มีความมุ่งมั่นและยืนหยัดในการแก้ไข ปัญหาในชุมชน 24. การดำเนินงานทำให้ชาวบ้านมีวินัย ในตนเองมากขึ้น 33. การดำเนินงานเน้นการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันมากกว่าผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบของเงิน 37. การ ดำเนินงานมีการวางแผนเพื่อรองรับผลกระทบที่เข้ามา ส่งผลเสียต่อการทำงานขององค์กรเสมอ และ 40. การดำเนินงาน มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นชุมชนที่ก้าวหน้า มากขึ้น รวมทั้งมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น

บทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบัน การเงินชุมชนบ้านวังพ

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพในฐานะของความเป็น ผู้ประกอบการสังคมที่มีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาความ เป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นนั้น แสดงให้เห็นถึงความเป็น ผู้ประกอบการสังคมที่ส่งผลต่อชาวบ้านและชุมชนในระดับ ต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. **ระดับปัจเจกบุคคล** สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ มีการจัดสวัสดิการให้แก่ชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนกระทั่ง เสียชีวิต ได้แก่ หากคลอดบุตรจะได้รับของขวัญเป็นสมุด บัญชีเงินฝากของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ มูลค่า 500 บาท พร้อมของเยี่ยมบุตรอีก 300 บาท รวมเป็นเงิน 800 บาท เมื่อได้รับบาดเจ็บ - ป่วยเข้าโรงพยาบาล (เป็นผู้ป่วยใน) จะได้รับเงินชดเชยค่ารักษาพยาบาลครั้งละ 500 บาท ปีละ ไม่เกิน 2 ครั้ง รวมเป็นเงิน 1,000 บาท กรณีบิดา - มารดา และบุตรเสียชีวิตจะได้รับพวงหรีดเคศพพร้อมเงินทำบุญอีก จำนวน 2,000 บาท และกรณีเสียชีวิตจะได้รับพวงหรีดเคศพ พร้อมเงิน จำนวน 3,000 บาท รวมทั้งยังมีในส่วนของ เงินปันผลที่จะมีการปันผลในทุก ๆ ปี ที่ชาวบ้านสามารถ นำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพต่อไป ซึ่งแต่ละคน จะได้ไม่เท่ากัน โดยขึ้นอยู่กับจำนวนเงินฝาก นอกจากนี้ การ เป็นสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพยังมีส่วนช่วย ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านการทำธุรกรรม ทางการเงินของสมาชิกให้ดีขึ้น ส่งผลให้สมาชิกมีวินัย ในการออมเงิน และมีความรับผิดชอบต่อการกู้ยืมเงินมากขึ้น

2. **ระดับครัวเรือน** สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินเพื่อนำไป เป็นทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ ให้แก่ครอบครัว โดยที่จะนำเงินจากการประกอบอาชีพไปเป็น ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน นอกจากนี้ สถาบันการเงินชุมชน บ้านวังพยังเป็นองค์กรการเงินชุมชนที่มุ่งหวังให้ชาวบ้านรู้จัก

การออมเงินมากขึ้น จนนำไปสู่ผลประโยชน์ที่จะได้รับ เป็นการตอบแทนคืนแก่ตนเองและคนในครอบครัว ทำให้ ชาวบ้านในชุมชนตั้งแต่เด็กจนผู้สูงอายุ ต่างเข้าเป็นสมาชิกของ สถาบัน เพื่อที่จะสามารถดำเนินการด้านธุรกรรมทางการเงินได้ เช่น สามารถนำเงินส่วนหนึ่งไปเป็นเงินฝาก สิ่งนี้ถือได้ว่าเป็น การปลูกฝังให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น และลดการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยได้ ซึ่งเป็นผลดีที่จะทำให้ความ เป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น

3. **ระดับชุมชนและสังคม** บทบาทของสถาบันการเงิน ชุมชนบ้านวังพในฐานะความเป็นผู้ประกอบการสังคมนั้น มีส่วนช่วยให้ชุมชนเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น โดยทำให้เกิด การหมุนเวียนของเงินในเศรษฐกิจระดับฐานรากมากขึ้น เนื่องจากเมื่อชาวบ้านสามารถเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ภายในชุมชนมากขึ้นจากการมีเงินในการลงทุนก็ส่งผลให้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนด้วยเช่นกัน ได้แก่ ชาวบ้าน เกิดการประกอบการธุรกิจด้านร้านอาหารภายในชุมชนมากขึ้น เนื่องจากภายในชุมชนมีทรัพยากร ธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ บทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของ สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ จึงก่อให้เกิดประโยชน์ทั้ง ในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชนและ สังคมได้เป็นอย่างดี อันจักเอื้อต่อการพัฒนาชุมชนและ ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นต่อไป

แนวทางการพัฒนาชุมชนทุ่งตำเสาอย่างยั่งยืน อันเนื่องมาจากความเป็นผู้ประกอบการสังคม

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพมีการดำเนินการ ภายใต้วิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร โดยอาศัยการ ทำงานที่เกิดจากความร่วมมือกันของทุกฝ่าย ตั้งแต่ประธาน ไปจนถึงสมาชิกที่เป็นชาวบ้านของชุมชนทุ่งตำเสาที่ครอบคลุม ตั้งแต่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่หมู่ที่ 1 จนกระทั่งถึงหมู่ที่ 10 โดย การที่จะนำพาชุมชนทุ่งตำเสาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ สังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพที่มีการบริหารจัดการ ที่ดี จนนำไปสู่การมีบทบาทของความเป็นผู้ประกอบการสังคม ที่จะพัฒนาชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน บ้านวังพในฐานะของความเป็นผู้ประกอบการสังคม มีหน้าที่ การทำงานเปรียบเสมือนตัวแทนเพื่อขับเคลื่อนชุมชนไปสู่ การพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนขึ้นได้ในอนาคต โดยที่

เป้าหมายการพัฒนาของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาก็คือ การมีบทบาททำให้ความเป็นอยู่ของสมาชิก ชาวบ้าน และ ชุมชนมีทิศทางพัฒนาไปในทางที่ดี ซึ่งการพัฒนาอาศัย การทำงานที่ให้ผลตอบแทนบางส่วนกลับคืนสู่ชุมชนและ ชาวบ้าน โดยจะมีการดำเนินตามรากฐานของการพัฒนา ใน 3 ส่วนควบคู่กันไป ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการ พัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยการมุ่งสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนทุ่งต่ำเสา มีการสร้าง รายได้ให้แก่ชาวบ้านในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาของ สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาสู่ความยั่งยืนได้เป็น 3 มิติ กล่าวคือ

1. มิติด้านเศรษฐกิจ มีการแบ่งปันผลประโยชน์ของ สมาชิกด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบกัน และมีการบริหารความเสี่ยงในระดับที่เหมาะสม รวมถึงประชาชนได้กล่าวไว้ว่าสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา มีการพัฒนาในหลายเรื่อง ส่วนหนึ่งเพราะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ทั้งธนาคารออมสิน โครงการ ประชารัฐ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา เป็นต้น ที่ได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือให้ชาวบ้านมีรายได้และสามารถ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น จนนำไปสู่การต่อยอดที่ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น การแปรรูปผลผลิตจากการเกษตร การจัดทำกลุ่มน้ำดื่ม ชาววัง เพื่อให้ชาวบ้านมีน้ำดื่มที่สะอาดและเกิดจากการผลิต ขึ้นเองภายในชุมชน จนนำไปสู่การสร้างรายได้ อีกทั้งการ สร้างโรงน้ำแข็งหลอดชุมชนประชารัฐขึ้น เพื่อจำหน่ายเป็น รายได้เพิ่ม โดยที่การดำเนินงานเหล่านี้ล้วนเป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของชุมชนที่ชาวบ้านเผชิญอยู่ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (สวนยางพารา) ทำให้เมื่อราคายางตกต่ำก็จะส่งผลให้ชาวบ้าน มีรายได้ลดลงและไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทางสถาบันจึงได้มีการเสริมสร้างอาชีพด้วยการจัดตั้งกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน เพื่อดำเนินการร่วมกันในการผลิตน้ำดื่มและ น้ำแข็งหลอด เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้านในชุมชน และการจัดทำโครงการต่าง ๆ ทั้งการจัดทำตลาดนัดชุมชน การจัดกิจกรรมแจกปุ๋ยสำหรับทำเกษตรกรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ ถือเป็นการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ มีส่วนช่วยให้ ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น และถือเป็นแนวทางในการส่งเสริม ให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเจริญเติบโตและพัฒนาต่อไปได้

นอกจากนี้ จากสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันที่ได้รับผล กระทบจากปัญหาโรคไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 ทำให้การ ดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาได้รับผลกระทบ เช่นเดียวกับสถานประกอบการหรือธุรกิจหลาย ๆ แห่ง ที่ได้รับผลกระทบ ทำให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ชะลอตัวลง ซึ่งสถาบันมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยการลด จำนวนวันในการเปิดให้บริการจากปกติให้บริการในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ เปลี่ยนมาให้บริการเพียงวันเสาร์ เนื่องจาก จำเป็นจะต้องลดรายจ่ายจากการจ้างพนักงาน และลดค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ทั้งค่าน้ำ ค่าไฟ เพื่อทำให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ อย่างต่อเนื่อง เพราะถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ชาวบ้าน สามารถใช้บริการด้านธุรกรรมทางการเงินได้อย่างสะดวกสบาย มากขึ้น และถือเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดปัญหาด้านการกู้ยืม นอกกระบบให้มีจำนวนลดลงเป็นอย่างมากในชุมชนทุ่งต่ำเสา

2. มิติด้านสังคม ประธาน เจ้าหน้าที่ และสมาชิกของ สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพามีความรักใคร่สามัคคีกันเป็น อย่างดี มีการทำงานที่เกื้อกูลกัน และสามารถทำงานร่วมกับ หน่วยงานภาคีได้ดี ปราศจากความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังม ีความเป็นมิตรกับชาวบ้านในชุมชนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็น สมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาก็ด้วย เนื่องด้วย มีการช่วยเหลือชุมชนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่วนรวมอย่าง สม่าเสมอ เพราะเล็งเห็นถึงความสำคัญของการที่จะนำ ชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริงด้วยการพึ่งพาหน่วยงาน ภายนอกทั้งภาครัฐหรือภาคเอกชนให้น้อยที่สุด เพื่อที่ชุมชน จะสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเองในระยะยาวต่อไป ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาด้านสังคมของสถาบันการเงินชุมชน บ้านวังพาที่จะนำชุมชนทุ่งต่ำเสาไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทำได้โดยการที่สถาบันมีการสร้างเครือข่ายและมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น การประชุมร่วมกันของสถาบันการเงินชุมชนต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกับองค์กรการเงินชุมชน การ ศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในประเทศหรือ ต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ภูฏาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ถือเป็นการสร้างความร่วมมืออันดีต่อกันในการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันมีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถนำสิ่งดี ๆ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มาปรับใช้ในการดำเนินงานของสถาบันเพิ่มขึ้น และสามารถ นำสถานการณ์ปัญหาที่ได้มีการหารือร่วมกันมาเตรียมรับมือ ในการตั้งรับ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างไม่ติดขัด นอกจากนี้ สถาบันยังได้มีการร่วมทำกิจกรรมและโครงการ

ต่าง ๆ มากมายร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ทั้งกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า กิจกรรมแจกของขวัญ จักรวาลต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน ซึ่งทำให้ชาวบ้านมีความกลมเกลียวกัน สามัคคีกัน สามารถทำงานร่วมกันได้ และนำไปสู่การอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข รวมถึงทำให้ชุมชนน่าอยู่มากขึ้น

3. มิติด้านสิ่งแวดล้อม ภายในชุมชนทุ่งตำเสา ถือได้ว่าเป็นแหล่งของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำตกโดนงาช้าง น้ำตกโดนเรือ คลองสายสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ คลองวาด คลองอีตำหรือคลองตำ อ่างเก็บน้ำสิริกิติหรืออ่างเก็บน้ำพรุชบา และยังพบแหล่งแร่ที่สำคัญต่อภาคอุตสาหกรรม คือ หินปูน และพบแร่ดีบุกในเวลาต่อมา สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนทุ่งตำเสา อันเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ที่ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืน ด้วยการเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ให้คงอยู่คู่กับชุมชนทุ่งตำเสาต่อไปด้วยวิธีการปลูกป่า ทำฝายชะลอน้ำ โดยถึงแม้ชุมชนทุ่งตำเสามีการเปิดให้นักท่องเที่ยว สามารถเข้ามาท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติได้ แต่การท่องเที่ยวจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนเป็นอันขาด ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าสถาบันเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนให้คงอยู่คู่ชุมชนไปอย่างยาวนาน และสามารถใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาภายในชุมชนได้ อันเป็นการช่วยสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านเพิ่มมากขึ้น

จึงสรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา มีแนวทางการพัฒนาในฐานะผู้ประกอบการสังคม ที่จะนำความรู้ ความเข้มแข็ง และการจัดการที่ดีขององค์กรไปพัฒนาความอยู่ดีของชาวบ้านและชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยวิธีการมุ่งพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลกัน อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ในฐานะผู้ประกอบการสังคมที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ดีขึ้นของชุมชนทุ่งตำเสา และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านนั้นจะต้องอาศัยกระบวนการจัดการที่ดี เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพต่อการมุ่งมั่นที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 2

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ อันได้แก่ 1. มององค์กรการเงินชุมชนผ่านคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสังคม 2. มองบทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคม และ 3. มองการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

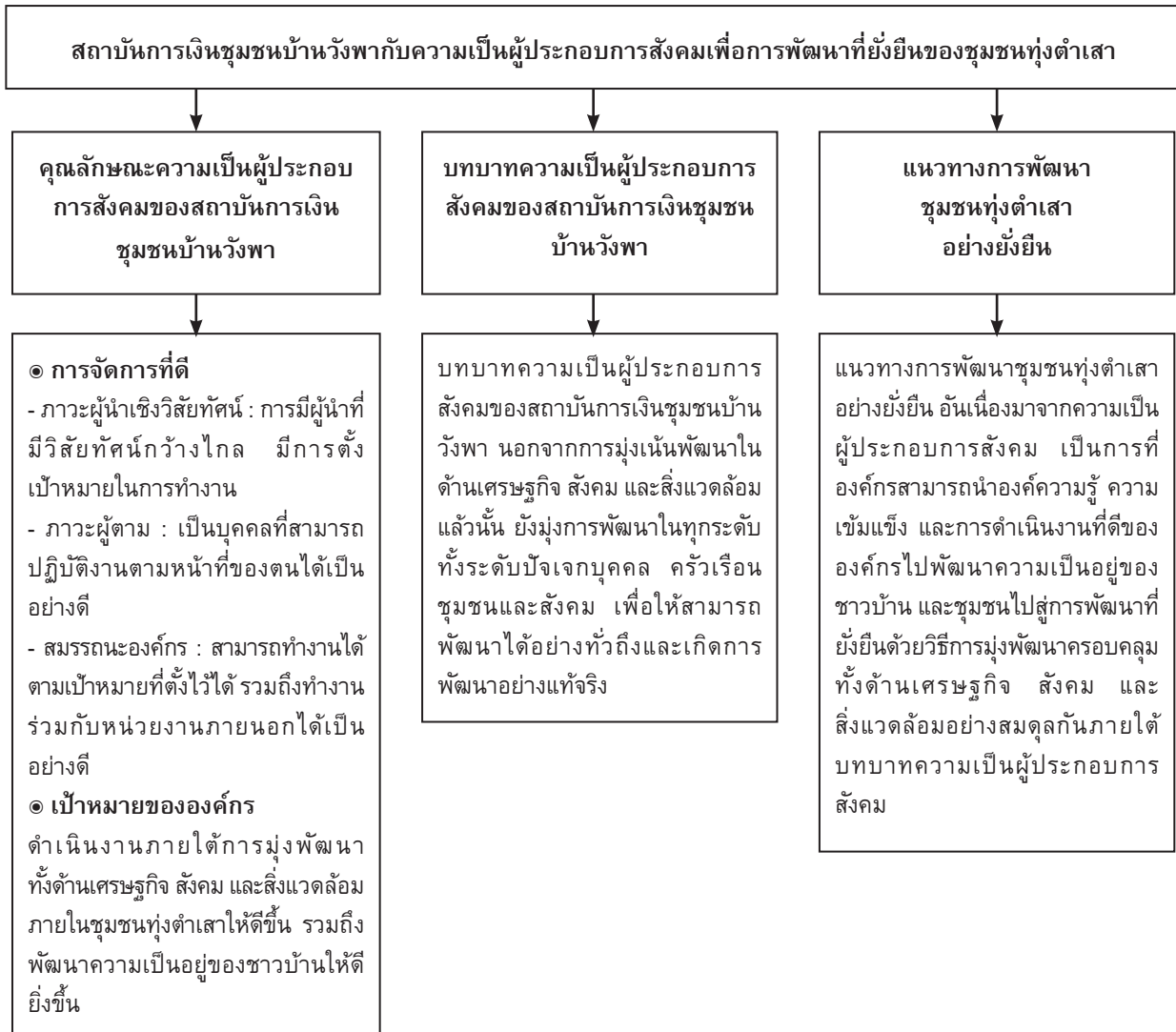
มององค์กรการเงินชุมชนผ่านคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสังคม

จากนโยบายของภาครัฐที่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้เงินสนับสนุนกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนได้บริหารจัดการกองทุนด้วยตนเองซึ่งภาครัฐมีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษาเท่านั้น ต่อมาในชุมชนทุ่งตำเสาถือเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามนโยบายของภาครัฐโดยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2544 จนต่อมาได้มีการพัฒนามาเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่เปรียบเสมือนองค์กรการเงินระดับชุมชนที่ทำหน้าที่ให้บริการทางด้านธุรกรรมการเงิน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความสะดวกสบายและสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดีขึ้น เช่นเดียวกับ Modmoltin (2019) ที่กล่าวว่าองค์กรการเงินชุมชน ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือให้ประชาชนฐานรากหรือผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลได้เข้าถึงบริการทางการเงิน โดยมีการให้บริการหลัก ได้แก่ การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ และการจัดสวัสดิการชุมชน หรือบางองค์กรมีสวัสดิการครอบคลุมไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การที่จะทำให้องค์กรการเงินชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นจนประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการจัดการที่ดี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาความอยู่ดีของชาวบ้านและชุมชนให้ดีขึ้นต่อไป โดยอยู่ภายใต้องค์กรการเงินชุมชนที่มีความเป็นผู้ประกอบการสังคม คือ มีการดำเนินธุรกิจที่ไม่ได้มุ่งเพียงผลกำไรตอบแทน แต่เป็นการดำเนินธุรกิจที่มีความประสงค์จะนำผลตอบแทนนั้นกลับคืนสู่สังคมด้วยการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ให้ดีขึ้น ซึ่งสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพานั้นก็มีเป้าหมายในการดำเนินการที่จะช่วยพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นเช่นกัน โดยมีนัยสอดคล้องกับ Passara, & Phiriyasmit (2019: 71) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบรรษัทภิบาลของสถาบันการเงิน

ในประเทศไทย มีการกล่าวถึงการบริหารจัดการความรับผิดชอบของสถาบันการเงินในประเทศไทยไว้ว่า ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการตอบแทนสังคมที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ซึ่งทุกสถาบันการเงินมีเจตนารมณ์ที่ดีในการตอบแทนสังคม โดยมีกิจกรรมเพื่อสังคมที่ดีแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ Jansiri (2015: 19) ที่กล่าวถึง กรอบแนวความคิดการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชนในสังคมไทย โดยกล่าวว่าองค์กร

การเงินชุมชน เป็นองค์กรการเงินระดับฐานรากที่มีบทบาทสูงต่อการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยการสะสมทุน และพัฒนาทุนชุมชนด้านการเงินเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อจะยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้ก้าวหน้าขึ้น ภายใต้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์คงเดิม

ภาพที่ 2 สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพากับความเป็นผู้ประกอบการสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทั้งตำบล

อย่างไรก็ตาม Kumngam (2016: 61) ที่ศึกษาปัจจัยคุณธรรมพื้นฐานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษาสถาบันการเงินชุมชนบ้านอ่างหิน ตำบลสามพระยา จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนบ้านอ่างหินมีระดับคุณธรรมพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์ ความ

มีวินัย ความสะอาด ความสุภาพ ความขยัน ความสามัคคี และความมีน้ำใจ และสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนบ้านอ่างหินมีระดับความยั่งยืนของสถาบันการเงินชุมชน ประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสังคมขององค์กรการเงินระดับชุมชนนั้นจะเริ่มต้นจากการที่องค์กรมีการจัดระบบการจัดการที่ดีก่อน เพื่อให้องค์กรสามารถ

ดำเนินการไปได้ดีและต่อเนื่อง จากนั้นจะดำเนินการเพื่อนำผลประโยชน์สู่ชาวบ้านและชุมชนต่อไปในฐานะการดำเนินการของความเป็นผู้ประกอบการสังคม

มองบทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคม

ความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ ที่มุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเจริญก้าวหน้าขึ้น รวมถึงพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น นอกจากนั้น การพัฒนาทั้งสามด้านยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์แก่ระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับปัจเจกบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน สังคมอีกด้วย ถือได้ว่าสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ ในฐานะความเป็นผู้ประกอบการสังคม มีผลทำให้เกิดประโยชน์คืนสู่องค์กร ชุมชน และชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Saengtawee, Parinyasutinun, & Laeheem (2020: 569) ที่ศึกษาความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา กล่าวว่า สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพในบทบาทของความเป็นผู้ประกอบการสังคมนั้นสามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ รวมถึงสามารถพัฒนาชุมชนให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

ทั้งนี้ Tamittanakorn (2010: 19) ที่ศึกษาการประกอบการเพื่อสังคม: นวัตกรรมทางสังคมของผู้ประกอบการยุคใหม่ กล่าวว่า แนวคิดการประกอบการเพื่อสังคม ต่างมีแนวทางในการพัฒนาสังคมเป็นหลักในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยมีจะคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งการประกอบการเพื่อสังคม ยังถือเป็นนวัตกรรมทางสังคมรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานระหว่างทักษะการดำเนินการด้านธุรกิจผนวกกับการแก้ไขปัญหาทางสังคม รวมถึงผู้ประกอบการยุคใหม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาธุรกิจที่มีความเกี่ยวเนื่องกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาธุรกิจไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

อีกทั้งบทบาทของความเป็นผู้ประกอบการสังคมอีกหนึ่งประการที่มอบประโยชน์กลับคืนให้แก่สมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาคือ การมีเงินปันผลให้แก่สมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพในทุก ๆ ปี ส่งผลให้สมาชิกสามารถนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้ และเมื่อมีการสร้างงาน ก็จะนำไปสู่การมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนมากขึ้นด้วย เช่นเดียวกับ Bunpermpoon (2011)

ที่ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนบ้านดงเจริญชัย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์กรการเงินทั้ง 3 แห่ง ประกอบด้วย กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน และกองทุนหมู่บ้านฯ มีการระดมทุนจากสมาชิกในรูปแบบเงินออมและให้สมาชิกกู้ยืมผลกำไรในปี พ.ศ. 2553 นำมาจัดสรรเป็น 3 ส่วน คือ 1. จ่ายคืนให้แก่สมาชิกในรูปแบบเงินปันผล 2. จ่ายเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ และ 3. สมทบเงินเข้ากองกลางขององค์กรการเงิน ซึ่งจะยกเว้นกองทุนหมู่บ้านฯ ที่จะไม่มีการจ่ายเงินปันผลให้แก่สมาชิก อย่างไรก็ตามสามารถสรุปได้ว่า บทบาทความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาชุมชนและความ เป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น อีกทั้งมีบทบาททำให้ผลประโยชน์ส่งถึงระดับตัวบุคคลเอง ระดับครอบครัวหรือครัวเรือน ไปจนถึงระดับชุมชนต่อไปได้อย่างแท้จริง

มองการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ มีทิศทางที่จะมุ่งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น รวมถึงพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญขึ้นด้วย ทั้งนี้ สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ ถือเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ภาครัฐนำมาช่วยแก้ไขปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้มีแนวโน้มการพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่าตามนโยบายของภาครัฐที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่ง Siriprohmpathara, Taearak, & Tantasit (2019: 143) ที่ศึกษาการจัดการความรู้ในยุคประเทศไทย 4.0 ทุกระดับในองค์กรอย่างมีความสุข เพื่อการพัฒนาองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยั่งยืน กล่าวว่า เมื่อนำการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย 4.0 ทำให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมการผลิตต้องปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถเติบโตท่ามกลางบริบทใหม่ทางเศรษฐกิจได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพจนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนสังคม เช่นเดียวกับสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพ ที่จะต้องมีการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ เพื่อเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งที่สามารถขับเคลื่อนไปสู่การนำผลประโยชน์ส่วนหนึ่งกลับคืนแก่ชาวบ้านและชุมชนเพื่อการพัฒนาต่อไป

ทั้งนี้ Rattanasombat (2014: 69-76) ที่ศึกษาการพัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนในขนาดของวิสาหกิจขนาดใหญ่ พบว่า การจัดการธุรกิจ

อย่างยั่งยืนถือเป็นความสามารถขององค์กรในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก โดยเน้นการจัดการเชิงกลยุทธ์ของวิสาหกิจขนาดใหญ่ ได้แก่ ภาวะผู้นำการกำกับดูแลและกลยุทธ์องค์กร การจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ทั้งนี้ องค์กรขนาดใหญ่ที่มีจุดแข็งในเรื่องภาวะผู้นำ ความพร้อมทางด้านบุคลากรและทรัพยากร และมีการดำเนินการการจัดการสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้สามารถต่อยอดไปสู่การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนได้โดยการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ Pinyochatchinda (2018: 675) ซึ่งศึกษาการวิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการทางสังคมของผู้ประกอบการในเขตประกอบการสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดอยุธยา กล่าวว่า การเป็นผู้ประกอบการสังคมของโครงการสวนอุตสาหกรรมโรจนะ ได้มีการดำเนินการตรวจสอบผลการปฏิบัติตามมาตรการลดผลกระทบที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ตลอดจนการจัดทำระเบียบในการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดการพัฒนายั่งยืน จึงมีการดำเนินงานที่ยึดหลักการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้ง 3 มิติอย่างสมดุลกัน ได้แก่ มิติทางด้านสังคม มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม และมิติทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาที่มีแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนภายใต้บทบาทของการเป็นผู้ประกอบการสังคม โดยคำนึงหลักของการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 ประการ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างพร้อม ๆ กัน และมีทิศทางของการพัฒนาชุมชนทุ่งตำเสาที่ครอบคลุมในทุกด้าน จนนำไปสู่การประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง นั้นย่อมหมายถึงว่าการนำชุมชนทุ่งตำเสาไปสู่การพัฒนายั่งยืน โดยอาศัยการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาภายใต้การเป็นผู้ประกอบการสังคมสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเนื่องจากสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาถือเป็นสถาบันที่มีความเข้มแข็งและมีเป้าหมายการพัฒนาต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง โดยเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถดำเนินงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมั่นคง

สรุป

จากการศึกษาสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา กับความเป็นผู้ประกอบการสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทุ่งตำเสา แสดงให้เห็นว่าสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาถือเป็นสถาบันที่มีการจัดการที่ดีส่งผลให้สามารถดำเนินการเพื่อส่วนรวมในการเป็นตัวแทนที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาในฐานะของผู้ประกอบการสังคมสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี รวมถึงมีบทบาทต่อการพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน สังคมได้จนประสบความสำเร็จเช่นกัน อีกทั้งสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพายังคงดำเนินการตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ต่อไปในอนาคตเพื่อความสำเร็จในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีส่วนช่วยเหลือให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ การที่ชุมชนสามารถที่จะพัฒนาไปสู่ความเจริญมากขึ้นนั้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรเข้ามาให้การสนับสนุนและดำเนินงานด้านการพัฒนาร่วมกับสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาในด้านอื่น ๆ มากขึ้นด้วย นอกเหนือจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยที่ในอนาคตอาจเป็นการพัฒนาด้านการคมนาคม และพัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นมาใช้ในการดำเนินงานภายในชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาเป็นประเด็นเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางการแก้ไขที่สามารถรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาได้ หรือรวมถึงการศึกษาข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินชุมชนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้ายุคทันสมัยมากขึ้น

References

- Anuchitworawong, Chaiyarit. (2017). **The Study of Method to Improve Environmentally Friendly, Sustainable Development Policies in Thailand for Response 20-Year Strategic Plan** (การศึกษาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินนโยบาย การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี). [Online]. Retrieved March 18, 2020 from http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8387e/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf
- Bank of Thailand. (2020). **The Thai Economic Direction for 2020 is Lower than Expected and Lower than the Potential** (ทิศทางเศรษฐกิจไทยปี 2563 ชะลอต่ำกว่าที่คาดและต่ำกว่าศักยภาพ). [Online]. Retrieved March 16, 2020 from <https://brandinside.asia/thai-economy-2020-growth-lower-than-expected/>
- Bunpermpoon, Sasithorn. (2011). **Performance Analysis of Community Financial Organization in Baan Dong Charoen Chai, Sansai District, Chiang Mai Province** (การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนบ้านดงเจริญชัย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่). Master's dissertation, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand.
- Decharin, Pasu. (2017). **The Difference between Social Enterprise and Social Entrepreneur** (ความต่างระหว่าง Social Enterprise และ Social Entrepreneur). [Online]. Retrieved March 18, 2020 from <http://www.greenlifeplusmag.com/archives/5401>
- Jansiri, Nantida. (2015). The Conceptual Framework of The Financial Organization of Community Administration in Thai Society (กรอบแนวความคิดการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชนในสังคมไทย). **Thaksin University Library Journal**, 4(4): 19-39.
- Jariyavidyanont, Sagol. (2010). Social Entrepreneurship: Principles and Basic Concepts for Social Development (การประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneurship): หลักการและแนวคิดเพื่อการพัฒนาสังคม). **Journal of Social Development**, 12(1): 45-68.
- Juyjingam, Jatuporn. (2014). Knowledge Management Model of Social Entrepreneurship in Thailand (รูปแบบการจัดการความรู้ของผู้ประกอบการทางสังคมในประเทศไทย). **Human Resources and Organization Development Journal**, 6(12): 126-144.
- Kiblera, E., Salmivaarab, V., Stenholm, P., & Terjesend, S. (2018). The Evaluative Legitimacy of Social Entrepreneurship in Capitalist Welfare Systems. **Journal of World Business**, 53(6): 944-957.
- Kumngam, Porntawan. (2016). **The Moral Basic of Principles of Sufficiency Economy Affecting Sustainability of Financial Community: A Case Study of Ban Ang Hin, Sam Phra Ya, Phetchaburi Province** (ปัจจัยคุณธรรมพื้นฐานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของสถาบันการเงินชุมชน: กรณีศึกษาสถาบันการเงินชุมชนบ้านอ่างหิน ตำบลสามพระยา จังหวัดเพชรบุรี). Master's dissertation, Silpakorn University, Bangkok, Thailand.
- Macke, J., Sarate, J. A., Domeneghini, J., & Silva, K. Ad. (2018). Where do we go from now? Research Framework for Social Entrepreneurship. **Journal of Cleaner Production**, 183: 677-685.
- Modmoltin, Sasicha. (2019). **Raise the Level of Community Financial Organizations too "People's Financial Institution Act"** (ยกระดับองค์กรการเงินชุมชนด้วย "พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน"). [Online]. Retrieved April 10, 2020 from https://www.gsb.or.th/getattachment/34fc1d7a-0c8b-49fc-aa72-e31f931379b8/Report_PRB_Detail.aspx
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). **The Twelve National Economic and Social Development Plan (2017 - 2021) (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564)**. [Online]. Retrieved March 18, 2020 from <http://plan.bru.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2-12-.pdf>
- Parinyasutinun, Utai. (2018). **Lesson Learned from the**

- Management of Thung Tam Sao Community** (ถอดบทเรียนการจัดการชุมชนทุ่งตำเสา). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Passara, Pongpanoj, & Phiriyasmit, Sucheep. (2019). The Management of Corporate Social Responsibility of Financial Institutes in Thailand (การบริหารจัดการบรรษัทภิบาลของสถาบันการเงินในประเทศไทย). **The Journal of Development Administrator Research**, 9(2): 71-80.
- Pinyochatchinda, Supaporn. (2018). Social Entrepreneur Analysis of the Entrepreneurin Rojana Industrial Park, Ayutthaya Province (การวิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการทางสังคมของผู้ประกอบการในเขตประกอบการสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดอยุธยา). **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 11(1): 662-678.
- Puangkeaw, Paradon. (2017). **The Rule of Thai-MECC to Protect the National Maritime Interest and Sustainable Development Goal 14** (เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 14 กับบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของศรชล). [Online]. Retrieved March 18, 2020 from www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8475/8475 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน14.pdf
- Rattanasombat, Buranin. (2014). **Strategic Model for Future Sustainable Management of Large Corporations** (การพัฒนาตัวแบบเชิงกลยุทธ์การจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนในขนาดของวิสาหกิจขนาดใหญ่). Doctoral dissertation, Silpakorn University, Bangkok, Thailand.
- Saengtawee, Pattaraporn, Parinyasutinun, Utai, & Laeheem, Kasetchai. (2020). Social Entrepreneurship of Ban Wang Pha Community Financial Enterprise, Hat Yai District, Songkhla Province (ความเป็นผู้ประกอบการสังคมของสถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา). In **The National Academic Conference Community Management**, (pp. 561-575) Songkhla: Prince of Songkla University.
- Siriprohmpathara, Chompoonuth, Taearak, Kirana, & Tantasit, Yollodee. (2019). Knowledge Management at all Levels in the Organization in Term of Thailand 4.0 for Sustainable Development among the Public and Private Organizations (การจัดการความรู้ในยุคประเทศไทย 4.0 ทุกระดับในองค์กรอย่างมีความสุข เพื่อการพัฒนาองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ยั่งยืน). **Thai Dental Nurse Journal**, 30(2): 142-153.
- Siriwongwattanachai, Watchira. (2013). **The Creating Sustainable Business of Golden Place Shop as a Social Entrepreneurship** (การสร้างธุรกิจอย่างยั่งยืนของร้านโกลเด้น เพลซ ในฐานะผู้ประกอบการสังคม). Master's dissertation, Silpakorn University, Bangkok, Thailand.
- Tarnittanakorn, Nittana. (2010). Social Entrepreneurship: A Social Innovation for New Generation Entrepreneurs (การประกอบการเพื่อสังคม: นวัตกรรมทางสังคมของผู้ประกอบการยุคใหม่). **Executive Journal**, 30(4): 16-20.